EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 27.7.2026
COM(2026) 396 final

2026/0221 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt SADC majanduspartnerluslepingu riikide vahelise majanduspartnerluslepingu alusel loodud kaubandus- ja arengukomitees seoses selliste isikute nimekirja asendamisega, kes soovivad tegutseda vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse seisukohta, mille liit võtab ELi ja SADC kaubandus- ja arengukomitees seoses selliste isikute nimekirja asendamisega, kes soovivad tegutseda riikidevaheliste vaidluste lahendamisel vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. ELi ja SADC majanduspartnerlusleping

Ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt kuue Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (SADC) riigi – Botswana, Eswatini, Lesotho, Lõuna-Aafrika, Mosambiigi ja Namiibia – vahelist majanduspartnerluslepingut (edaspidi „leping“) on alates 10. oktoobrist 2016 ajutiselt kohaldatud kõigi lepinguosaliste vahel, välja arvatud Mosambiik. Mosambiigi ja Euroopa Liidu vahel on lepingut ajutiselt kohaldatud alates 4. veebruarist 2018[1].

2.2. Kaubandus- ja arengukomitee

Lepingu artikli 103 alusel moodustatud kaubandus- ja arengukomiteesse kuuluvad lepinguosaliste esindajad. Artikli 103 lõike 7 kohaselt tuleb kaubandus- ja arengukomitee kokku erikoosseisus, et käsitleda kaubandust ja kaubandusküsimusi. Lepingu artikli 103 lõikega 6 on ette nähtud, et kaubandus- ja arengukomitee otsused võetakse vastu lepinguosaliste kokkuleppel, võttes nõuetekohaselt arvesse iga lepinguosalise sisemenetluste lõpuleviimist.

2.3. Kaubandus- ja arengukomitee kavandatav õigusakt

Kava kohaselt võtab kaubandus- ja arengukomitee 2026. aastal Brüsselis vastu otsuse asendada nimekiri, mis koosneb 21 isikust, kes vastavalt lepingu artiklile 94 (edaspidi „kavandatav akt“) soovivad tegutseda vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema.

Kavandatava akti eesmärk on tagada, et nimekirjas on alati vähemalt miinimumarv vahekohtunikke.

Nende isikute nimekiri, kes soovivad tegutseda vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema, koosneb kolmest osanimekirjast: kummagi lepinguosalise kohta üks osanimekiri, mis sisaldab kaheksat vahekohtunikuna tegutsevat isikut, ja üks osanimekiri, mis sisaldab viit isikut, kes ei ole kummagi lepinguosalise kodanikud ja võiksid tegutseda vahekohtu eesistujana, ning vastab lepingu artikli 94 lõikes 1 sätestatud nõuetele.

Kavandatava aktiga ei muudeta lepingu teksti ja liikmesriigid ei pea võtma sellega seoses rakendusmeetmeid. Kuna kavandatav akt puudutab ainult lepingu III osa kohase vaidluste lahendamise mehhanismi toimimist ja kuna viimast peab rakendama komisjon, on asjakohane võtta kavandatav akt vastu inglise keeles. Tõlget võidakse pakkuda iga lepinguosalise otsustusprotsessi ja üldsuse teavitamise eesmärgil.

Kooskõlas lepingu artikli 103 lõike 6 ja artikli 94 lõike 1 muutub kavandatav akt lepinguosalistele siduvaks. See jõustub selle vastuvõtmise kuupäeval.

[1] Teatis ajutise kohaldamise kohta – 10.2.2018 - EUR-Lex - 22018X0210(01) - ET - EUR-Lex

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Liidu nimel võetav seisukoht peaks olema toetada kavandatava akti vastuvõtmist. Seisukoht peaks põhinema kaubandus- ja arengukomitee otsuse eelnõul, mis on lisatud käesolevale nõukogu otsuse ettepanekule.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõike 9 kohaselt võetakse vastu otsused, millega kehtestatakse „lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kaubandus- ja arengukomitee on rahvusvahelise lepinguga loodud organ.

Õigusakt, mille kaubandus- ja arengukomitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega õigusakt. Kooskõlas lepingu artikliga 103 on kavandatav akt rahvusvahelise õiguse alusel lepinguosalistele siduv.

Kavandatav akt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seepärast on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava õigusakti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitika rakendamisega rahvusvahelise kokkuleppe rakendamise kaudu.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 207 lõige 4.

4.3. Järeldus

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 207 lõige 4 koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Läbipaistvuse eesmärgil avaldab komisjon kaubandus- ja arengukomitee kavandatava akti pärast selle vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*. Kuna kavandatava akti avaldamine ei ole seadusega nõutav, tuleb selline avaldamine ette näha õigusaktiga.

2026/0221 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt SADC majanduspartnerluslepingu riikide vahelise majanduspartnerluslepingu alusel loodud kaubandus- ja arengukomitees seoses selliste isikute nimekirja asendamisega, kes soovivad tegutseda vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 4 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Liit sõlmis nõukogu 1. juuni 2016. aasta otsusega (EL) 2016/1623[2] ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt SADC majanduspartnerluslepingu riikide vahel majanduspartnerluslepingu (edaspidi „leping“), mida on ajutiselt kohaldatud alates 10. oktoobrist 2016 kõigi lepinguosaliste vahel peale Mosambiigi. Mosambiigi ja Euroopa Liidu vahel on lepingut ajutiselt kohaldatud alates 4. veebruarist 2018[3].

(2) Lepingu artikli 94 lõikega 1 on ette nähtud, et kaubandus- ja arengukomitee peab koostama nimekirja 21 isikust, kes soovivad tegutseda vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema.

(3) Selleks et tagada lepingu III osaga loodud vaidluste lahendamise süsteemi nõuetekohane toimimine, peaks kaubandus- ja arengukomitee asendama selliste isikute nimekirja, kes soovivad tegutseda vahekohtunikuna ja on võimelised seda tegema.

(4) On asjakohane kehtestada kaubandus- ja arengukomitees liidu nimel võetav seisukoht, kuna otsus on liidule siduv.

(5) Läbipaistvuse tagamiseks tuleks kaubandus- ja arengukomitee otsus lõplikult vastuvõetud kujul avaldada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu nimel kaubandus- ja arengukomitees võetav seisukoht põhineb kaubandus- ja arengukomitee otsuse eelnõul, mis on lisatud käesolevale otsusele.

[2] ELT L 250, 16.9.2016, lk 1–2.
[3] ELT L 38, 10.2.2018, lk 1–1.

Artikkel 2

Kaubandus- ja arengukomitee otsus avaldatakse pärast selle vastuvõtmist.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja